అన్నమయ్య సంకీర్తనల్లో ధర్మతత్త్వం

డా కట్టమంచి మహాలక్ష్మి, తిరుపతి.

అన్నమయ్య సంకీర్తనల్లో ధర్మామృత ఛాయలు సమృద్ధిగా వున్నాయి. ఇది ధర్మం ఇది నీతి అని విభజించరాని విధంగా నీతి ధర్మాలు రెండు పెనవేసుకొని సంకీర్తనల్లో కనిపిస్తున్నాయి.

ధర్మాన్ని ప్రతిష్ఠించడానికి భగవంతుడు భిన్నకాలాల్లో భిన్న ప్రాంతాల్లో అనేక అవతారాలతో ఉద్భవించాడు. ఆ అవతార ధర్మ తత్త్వాన్ని కొంత దర్శిద్దాం.

దశ విధావతార ధర్మ రక్షకమూర్తి
(సం.పు 2 సంకీర్తన 40)

దశ మస్త కాసుర దశన

''దశ దిశా పరిపూర్ణ పనీయ స్వరూపు'' నిగా లోకతత్వాతీతునిగా అన్నమయ్య స్వామిని ప్రశంసించాడు. భగవంతుడెత్తిన అవతారాలేవో వివరించాడు.

మహావిష్ణువు ఉదరం నుంచి పద్మం పుట్టింది. అందులోంచి బ్రహ్మ పుట్టి సృష్టికి మూలమైనాడు. వేదకర్త ఐన బ్రహ్మ సోమకుడనే రాక్షసుడు వేదాలను దొంగిలించి సముద్ర గర్భంలో దాస్తే విష్ణు మూర్తిని వేడాడు. ఆ సంఘటను అన్నమయ్య సుస్పష్టం చేశాడు.

తేవల నంటే బ్రహ్మదేవునికి వేదములు

సోమ సముద్ర మంమున చొచ్చితేవానీవు

మత్స్యావతారాన్ని దాల్చి వేదాలను సంప్రాప్తింప జేసిన మహానుభావుడితడేనని అన్నమయ్య శ్రీ వేంకటేశ్వరుని శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపంగా భావించాడు.

వేద రక్షణచేసి అజ్ఞానమనే అంధకారాన్నుంచి జగత్తును రక్షించిన ప్రభు

వితడు అని మత్స్యావతారాన్ని కొనియాడాడు.

''ఆదికిని నాద్యైన దేవున కచ్చుతున కంభోజ నాభున
కాది కూర్మం బైన జగదాధార మూర్తికిని...''

దేవదానవులు అమృతాన్ని పొందాలని మేరు పర్వతాన్ని కవ్వంగా, వాసుకుని త్రాడుగా జేసుకొని పాల సముద్రాన్ని చిలకడానికి వుపక్రమించినప్పుడు మేరు పర్వతం సముద్రంలోకి కృంగిపోసాగింది. దేవతలు విష్ణుమూర్తిని ప్రార్థించగా స్వామి కూర్మావ తారాన్ని ధరించి తన భుజ స్కంధాలపై పర్వతాన్ని సముద్రంలోకి కృంగకుండా కాపాడినాడు.

''చలమున హిరణ్య్య జక్కాడి యిటుభూ
వలయమును నిలిపిన వరాహమా''

హిరణ్యాక్షుడనే రాక్షసుడు భూమిని చుట్టగా చుట్టి సముద్రంలో దాచగా విష్ణువు వరాహరూపం దాల్చి తలవంచి భూమిని మోసి పైకి తెచ్చినాడని, తలవంచినంత మాత్రాన అతడు సేవకుడు గాడని అన్నమయ్య వక్కాణించాడు.

''కలికి యను భూకాంత
గాంగిలించిన చేయ''.

వరాహరూపుడై భూదేవిని చేపట్టాడని అన్నమయ్య కీర్తించారు.

జయ విజయులనే వైకుంఠాన్ని కాపలాకాసేవారు సనకనందనాదుల చేత శపించబడి, మూడు దుష్ట జన్మలెత్తి స్వామిని చేరుకొనేలా స్వామి నుండి వరం పొందారు. హిరణ్యాక్షుడు, హిరణ్య కశిపుడు వారి జన్మలే.

హిరణ్యకశిపుడు బ్రహ్మను ప్రార్థించి, నరులచేతగానీ, దేవతల చేత గానీ, మృగాలచేతగానీ, పగలు, రాత్రులందుగానీ, భూమ్యాకాశ, జలాలందు గానీ, ప్రాణమున్న, లేదా ప్రాణంలేని జంతువుల చేత మృత్యువు రాకుండా వరం పొందాడు.

అతని కుమారుడే ప్రహ్లాదుడు. తల్లి గర్భంలో ఉండగానే నారదోపదేశం పొంది హరిభక్తుడయ్యాడు.

''మొదలు కొలుపు కూటమున నుండి కశిపుడు
చదివించె బ్రహల్లాదుని శాస్త్రములు
అదన నాతడు నారాయణుడే దైవమనె

హిరణ్య కశిపుడు విష్ణువిరోధి గాబట్టి పుత్రునితో అతనికి విరోధం ఏర్పడింది. నిర్ధాక్షిణ్యంగా అతడ్ని చంపడానికి ఆ రాక్షసుడు ప్రయత్నించాడు. విషనాగులచేత కరిపించాడు, ఏనుగుల చేత తొక్కించాడు కొండల మీది నుంచి క్రిందికి తోయించాడు. అతడ్ని రక్షించడానికి హరి నృసింహావతారం ఎత్తవలసి వచ్చింది.

ప్రహ్లాదుని దైత్యరాజు నీ హరి ఎక్కడ వున్నాడో చూపమన్నారు.

''అంతట ప్రహల్లాదుడు అన్నిటా నున్నాడనియె
పంతమున దానవుడు బాలుని జూచి
యెంతయును గడగ తోడ ఇందులో జూపుమని
చెంతనున్న కంబము చేతగాని వేసె
అట మీదట బ్రహ్మాండం బదురుచు
కుటిల భయంకర ఘోషముతో
చిట చిట చిటమని పెట పెట పెటమని
పట పట మనుచును బగిలె కంభము''

హిరణ్యకశిపుడు ప్రహ్లాదుని మాటలకు ఉగ్రరూపుడై తన చేతకున్న గదతో స్తంభాన్ని మోది ఇందులో నీ హరిని చూపించ మన్నాడు.

కులగిరులు అదిరేలాగా, జగాలు కంపించగా
''ఘన నారసింహుడు కంబంలోంచి వెడలినారు''
కశపునకు గుండెలు అదిరినాయి.
తొడికి పట్టి విష్ణుడు తొడమీదనిడుకొని
కడపు చించెను వాని గర్వమణగ
''వాడిగోళ్ల చేత వడి హిరణ్యుని జంపి...
అంచెల నీరీతి ప్రహర్లాదుని పగనీగె

భక్తరక్షణకై కంకణం కట్టుకున్న ఆ స్వామి ఉగ్రరూపాన్ని చాలించి అరణ్యంలో లక్ష్మీదేవి ఒడిలో సేద దీరాడు.

అదితి కశ్యపులకు వామనుడుగా మహావిష్ణువు జన్మించాడు.

''తనివోక బలిచేత దాన మడిగిన చేయి''

బలిచక్రవర్తి దానపరుడు దైత్య అంశజుడైనా దయాశీలుడు బలిచక్రవర్తి ముల్లోకాల్ని ఆక్రమించినందున ఇంద్రుడు తన స్థానాన్ని కోల్పోయాడు. ఎవరిస్థానాల్లో వారిని నిల్పడం భగవంతుని ధర్మం. బలినుండి మూడడుగుల దానాన్ని గ్రహించి

''అరుదుగ బలిమద మడపగ నాకస మంటిన రూపము
సరుగన భూమింతయు నొక చరణం బునగొలిచి
పరగిన పాదాంగుటమున బ్రహ్మాండ మునగిలించిన
పరమాత్ము డీతడేపో పతి వెంకట విభుడు''

పరశురామావతారం వీరత్వంతో అహంకారాన్ని ఛేదించడమనే ధర్మాన్ని స్ఫురింపజేస్తుంది.

''బలు వీరులలో వెదికి చూచితే
పరశురాముడొక్కడైనాడు''

సవతి తమ్ముడు గోవు జంప బట్టుకపోయి
సవతి తమ్ముని యింట సడిబెట్టగా

అవల యివల సేసిన నతడు వో యితడు.

అంతేగాదు తండ్రి మాటను జవదాటక తండ్రి జమదగ్ని రేణుకా దేవిని హతమార్చమన్నప్పుడు తల్లిని వధించి, తండ్రి మెప్పుపొంది శాపగ్రస్తులైన సోదరులను రక్షించి, తల్లిని బ్రతికించుకొన్న వాడు.

హైహేయుడనేవాడు తండ్రిని చంపితే తల్లి 27 సార్లు గుండెలు బాదుకొని ఏడ్చింది. ''జగతాలు తపసి వేషము లును'' ధరించి. పరశురాముడు పరు

శువు ధరించి ఇరవై ఏడుసార్లు భూ ప్రద క్షిణంచేసి క్షత్రియసంహారం చేశాడు.

''ద్రవ్య మిది గొమ్మనుచునిచ్చి'' జనక మహారాజు సభలో శ్రీరాముని అవతార పురుషునిగా గుర్తించి శ్రీరాము నికి తన తేజస్సును అర్పించాడు.

శ్రీరామ కథ వింటె రాముని ధర్మ నిష్ఠ, మూర్తీభవించిన ఆయన వ్యక్తిత్వం మానవుడిలో ధర్మం పట్ల మెుగ్గు కలుగుతాయి.

ఇతడే పరబ్రహ్మ మిదియె రామకథ
శతకోటి విస్తరము సర్వపుణ్యఫలము

రాముని లోకాభిరాముడిగా భవ బంధ దూరుడుగా ధర్మవిచారుడుగా అన్న మయ్య కీర్తించాడు.

ఋష్య శృంగుని సహకారంతో దశరథ మహారాజు పుత్రకామేష్టి యాగం చేసినాడు. అగ్నిహోత్రుడిచ్చిన పాయ సాన్ని కౌసల్యకు, కైకకు ఇచ్చాడు. వారిద్దరు సుమిత్రకు చెరి సగం పంచి నందున రామ,లక్ష్మణ, భరత, శత్రు ఘ్నులు జన్మించారు. విశ్వామిత్రుడు యాగరక్షణ నెపంపై రామలక్ష్మణులకు అరణ్యానికి తీసుకు వెళ్ళాడు. శ్రీ రాముడు ''సహజ విశ్వామిత్ర సవన రక్షకుడయ్యాడు.

హానిచేసేవారు స్త్రీ యైనా వారిని సంహరించడంవల్ల ధర్మహాని లేదని గురువు నుండి గ్రహించి ''గహన వాసినీ తాటకా మర్ధను'' డయ్యాడు రాముడు.

మారీచ సుబాహు మర్ధను డయ్యాడు.

అహల్యను మహాద్భుతంగా బ్రహ్మ సృష్టించి భూప్రదక్షిణం మొద ట చేసిన వానికిస్తానన్నాడు. గౌతముడు సగం ఈనిన ఆవును చుట్టి అది భూప్ర దక్షిణంతో సమానమని బ్రహ్మను మెప్పించి అహల్యను భార్యగా పొందా డు. అహల్యపై మోహం గొన్న ఇంద్రు డు అర్ధరాత్రి వచ్చి కోడై కూసి గౌతము డు ఇంటలేని సమయంలో అహల్యను కూడినాడు. అహల్య గౌతమునిచే శాప గ్రస్తురాలైంది. రామపాదధూళి సోకి రాతి రూపం పోయి నాతి రూపం పొం దిం దంటాడు అన్నమయ్య.

రామ పట్టాభిషేక వార్త విన్నకైక శ్రీరాముడు పద్నాలుగు సంవత్సరాలు వన వాసం చేయాలని భరతుడు పట్టా భిషిక్తుడు కావాలని కోరింది.

''మారు దల్లి సేతి మాటలు
బడలేక
పూరు విడిశి యడవుల కే గి''

అరణ్య వాసానికి తగిన

''గాటపు జడల బిం - కపు
భూతము''.....

జటాజూట ధారి అయ్యాడు రాముడు. సీతా, లక్ష్మణ సమేతంగా వనవాసానికి వెళ్ళేటప్పుడు శృంగ భేరి పుర సమీపంలో గంగానదిని దాటించ డానికి గుహుడు సహకరించాడు.

''పదునాలు గేండ్లును బాసి నీకెదురు
చూచే
మదన గుహానికి బ్రత్యక్షమైతివి'' -

అతనికి రాముడు ప్రత్యక్షమైనా డంట. తిరిగి రాముడు ఎప్పుడు వస్తాడా అని పద్నాలుగేళ్ళు గుహుడు కాచుకొని వున్నాడని అన్నమయ్య వివరించాడు.

అరణ్యవాసం చేసేటప్పుడు చుప్ప నాతి శూర్పణక సీతపట్ల ఈర్షా జనితు రాలైంది. ఆమెకు బుద్ధి గరపే ఉద్దేశంతో రాముడు లక్ష్మణుని చేత ముక్కు చెవులు కోయించాడు.

''చెలిగి చుప్పనాతి గర్వమణచి
దైత్యసేనల జంపిన రాఘవా''
''ఖరదూషణాదుల కది ఖండలుగ
నేసే''

ఖరదూషణాదులు రామునిపై పగ బూనితే వారిని చచ్చేట్లు కొట్టినట్టు అన్నమయ్య పాడినాడు.

రావణుడు సీత నెత్తుకుపోవాలని మాయా మృగాన్ని కల్పించాడు.

మాయను రాముడు ఛేధించిన విషయం అన్నమయ్య పేర్కొన్నారు సీతను రావణాసురుడు అపహరించి నప్పుడు ఆమెను వెతుక్కొంటూ వెళు తుండగా రావణుని ఎదిరించి రెక్కలు విరిగి మృత్యువాత బడిన జటాయు వుకు మోక్షమిచ్చెన విషయాన్ని

''జగతి వసిష్ఠుని శిష్యుడట
జటాయువుకు మోక్షమిచ్చెనట''

అని చెప్పి కబందుడనే రాక్షసుడి బాహువులు ఖండించి శాప విముక్తి కలిగించినట్లు చెపుతారు.

శబరి ఒక బోయ వనిత యోగ నిష్ఠ చేత సమాధి స్థితికి పోవాలని వున్న తరుణంలో ''గక్కన శబరి పూజ గైకొన్న వాడై ఆమెను సంతృప్తి పరచినాడు.

''కినిసి వాలి జంపి కిష్కింద సుగ్రీవు కిచ్చె''.

వాలి సుగ్రీవులు అన్నదమ్ము లైనా ఒకరిపట్ల ఒకరు శత్రుభావం గల వారు. వాలి సుగ్రీవుని తరవుగొట్టి భార్యను అపహరించి సుగ్రీవునికి అన్యాయం చేశాడని తెలుసుకొని వాలిని చంపి కిష్కింద సుగ్రీవుని కిచ్చినాడట.

హనుమంతుని సహకారంతో ''లాలిత వానర బల లంకాపహా''రి అయ్యాడు.

విభీషణుడు అధర్మపరుడైన అన్నను వదిలి రాముని చెంత చేరాడు. శరణాగతి పరుడై విభీషణునికి అభయమిచ్చి రావణ వధ అనంతరం విభీషణునికి పట్టం గట్టాడు రాముడు.

విభీషణుడు శరణు వేడగా రాముడు అభయు మిచ్చి రక్షించి నందున విభీషణుడు రావణుని హృదయ మధ్యంలో అమృత కలశం వుందని దాన్ని భేదించమని రామునికి సలహా ఇచ్చాడు.

రావణ సంహారం తరువాత విభీషణునికి పట్టం గట్టి తమ్మునికిచ్చిన మాట ప్రకారం రాముడు పద్నాలుగు సంవత్సరాల అనంతరం అయోధ్యా నగరానికి విచ్చేశాడు.

''సార ధర్మ కులోద్ధారం'' అంటూ సర్వధర్మ నిష్ఠా గరిష్టుడైన రాముడు ధర్మబద్ధమైన జీవితాన్ని గడిపిన విధానాన్ని అన్నమయ్య కొని యాడాడు.

దశావతారాల్లో కృష్ణావతారం ధర్మబోధ కు ప్రదానమైంది. ''జగము లెల్లా నీడేరె జయవెట్టి రిందరును అనే సంకీర్తనలో కృష్ణ జన్మప్రాధాన్యం పేర్కొన బడింది.

''శ్రావణ బహుళాష్టమి సవరేతిరి కాడ''

కృష్ణుడు దేవకీ వసుదేవులకు చెరసాలలో జన్మించాడు. 'శిష్ట రక్షణ దుష్ట నిగ్రహం చేయడానికి కృష్ణుడు పుట్టాడు.

చంద్రోదయం వేళ పుట్టిన కృష్ణుడు పాపాలతో నిండిన భూలోకాన్ని పుణ్యమనే చల్లదనంతో కాపాడ్డానికి కృష్ణావతారం ఎత్తాడు.

కంసుడు తన చావు తన మేనల్లుడి చేతిలో వుందని గ్రహించి అనేకవంది రాక్షసుల్ని కృష్ణుని తుదముట్టించమని పంపినాడు.

పూతన విషపూరితమైన చన్ను బాలునికి దాపించి చంపాలని వచ్చింది. '' పిచ్చలపూతకి చన్ను పీరిచినాడు''.

''గాలి కూటి వానిమెట్టె గాలి రాకాసుని గొట్టె ''

బలవంతుడైన తృణావర్తుడనే రాక్షసుడు సుడిగాలివలె వచ్చి బాల కృష్ణుని పై కెత్త బాలకృష్ణుడు అతని మద మణిచాడు.

''అడు వడా నేలతో నలవి శకటా సురుని''

చక్రం రూపంలోవచ్చిన శకటా సురుని నేల గరిపించాడు.

రేపల్లెలో గోపికలు అల్లరి చిల్లరి పనులు చేస్తున్నాడని కృష్ణునిపై యశోదకు చెప్పారు. ఆమె రోలుకు కట్టేసింది.

''ఘన యోగీంద్రుల మతి గట్టు వడ నట్టివాడు

పనిలేక రోల గట్టువడి నాడట్టె''

రోలును రెండు మద్దీ వృక్షాల మధ్యకి కృష్ణుడు లాగినంతనే నల కూబర, మణిగ్రీవులనే గంధర్వులు శాపవిమోచనం పొంది తమలోకానికి వెళ్ళారు.

కాళింది మడుగులో కాళియు డనే సర్పరాజు సరస్సును విషతుల్యం చేసి, గోవులకు, గోపబాలురకు హాని కలిగిస్తుండగా, కాళియ మడుగులోకి దూకి కాళియునిపై నాట్యమాడి నాగపత్నులు శరణు వేడగా దాన్ని తరిమేశాడు.

''ఎన్నికగా వ్రేంకొండనెత్తినాడు'' చిటికెన వ్రేలుపై కొండను ఎత్తి గోప బాలుర్ని రక్షించాడు కృష్ణుడు.

బాలక్రీడల్లో అల్లరి ధర్మాన్ని అన్నమయ్య దర్శింపజేశాడు.

''సొంది సొమ్ముల వీధ సోయగపు చెక్కులపై

పెరుగులు మీగడలు పేరుకొనెను

అరుదుగ వీధులను అందరి వుట్లు కొట్టి దొర తనముల తోడ దొమ్మి సేయు గాను''

అల్లరి చేతలచేత ''మాయ చేసి యిందరిలో మనుజుడై నిలిచె

గోప బాలురు మన్ను తింటున్నా డని కృష్ణుని పై యశోదకు ఫిర్యాదు చేస్తే

ఆమె నోరు చూప మన్నది.

''యీ యెడ లోకాలు చూడె నిట్టె తన కడుపులో....

శ్రీకృష్ణుని సంహరించడానికి కంసుడు చేసిన ప్రయత్నాల్లో ముష్టి యుద్ధం ఒకటి. ఏనుగులచేత చం పించాలనుకొన్నది మరొక ప్రయత్నం.

కృష్ణుడు మధురకు రాగానే కుబ్జ అనే పుష్పలావిక ఇచ్చిన పూలు గంధం గ్రహించి ఆమె వికార రూపాన్ని పోగొట్టి సుందర రూపం ఇచ్చాడు.

''ఇరువుగ గుబ్జ తొల్లిచ్చిన
దేమకు గంధము''

''పిడికిట చాణూరు నేనుగ గొట్టితి
పిన్నలు సేసేటి పనులివియా''

''పొడరో ధర్మము నిల్పె భార మణచె
నోడించె కౌరవ దానవుల కంసాదులజంపె''

కంసుని సంహారంతో భూభారం అణిగి పోయిందని వర్ణించాడు అన్నమయ్య. భూభారం అణగించే ధర్మాన్ని శ్రీకృష్ణుడు పాటించాడు. సత్పురుషులు భూమికి భారంకారు. దుష్టవర్తనవల్లే భూమికి భారం.

వివాహ విషయంగా తనను ప్రేమించిన రుక్మిణిని చేపట్టడంలో కృష్ణుడు నేర్పు ప్రదర్శించాడని అన్నమయ్య వివరించాడు.

ఆర్షవిధి, అసురవిధి, బ్రహ్మ విధి, పైశాచక విధి, దైవ విధి, గాంధర్వ విధి, రాక్షస విధి, ప్రాజాపత్యవిధి అనే ఎనిమిది రకాల వివాహాల్లో ప్రత్యర్థు లయిన వారిని జయించి కన్యను కొని పోవడమనే పద్ధతిని శ్రీకృష్ణుడు పాటించాడు.

నరకాసురుడు వరాహ రూప ధారియైన విష్ణుమూర్తికి భూదేవికి పుట్టిన కుమారుడు. భూదేవి కృష్ణావ తారంలో సత్యగా జన్మించింది. అతడికి తల్లి చేత తప్ప మరి ఇతరులచేత మృత్యువు రాకుండా వరం వుంది. అధర్మ పరుడ్ని పుత్రుడని మన్నించక సత్యభామచేత నరకుడ్ని సంహరింప జేయడంలో భగవంతుడు ధర్మానికిచ్చే స్థానం సుస్పష్టమవుతున్నది.

నరకాసురుని సంహారంతో పదహారు వేల మంది స్త్రీలు అతని చెరలో వున్నవారు నిరాశ్రయు లైయ్యారు. వారందరిని ఆదరించాల్సిన ధర్మాన్ని కృష్ణుడు చేపట్టాడు.

పూర్వం రుద్రుని కోపాగ్నికి భస్మ మైన మన్మథుడు శరీరాన్ని ధరించ డానికి రుక్మిణీ గర్భంలో శ్రీకృష్ణుడు ఆశ్రయమిచ్చాడు. అతడే ప్రద్యుమ్నుడు.

ప్రద్యుమ్నుని వలన రుక్మవతికి కలిగిన వాడు అనిరుద్ధుడు. అనిరుద్ధుడు బాణాసురుని కుమార్తెను స్వీకరించే సందర్భంలో బాణాసురుడు అనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధుడ్ని చేశాడు. శ్రీకృష్ణుడు ఆ విషయం నారదుని వలన గ్రహించి--

''చపలపు బాణునకు మర్మ భేది యగు చక్రధరు'' డయ్యాడు.

బృహద్రధునికి ఇద్దరు భార్యలు. సంతానంకోసం ప్రార్థించి కేశకుడిచ్చిన మామిడిపండు రెండు అర్ధ భాగాలుగా భార్యలకిచ్చాడు. రెండు అర్థభాగా లుగా వారికి కుమారులు గల్గినారు. వాటిని వారు భయంతో వీధిలో పార వేశారు. జర అనే రాక్షసి రాత్రి పూట సంచరిస్తూ ఆ రెండు మాంసం ఖండా లను భూజాన వేసుకున్నది. జర అనే రాక్షసి చేత సంధించబడినందున అతడు జరాసంధునిగా పేరు గాంచాడు. అతడిని కృష్ణుడు తుద ముట్టించాడు.

''సమరంలో జరాసంధుని దోలి నతేరు''

జరాసంధుడు బ్రాహ్మణులకు కోరిన వరాలిచ్చే దాత. అతనిలో యుద్ధ కాంక్ష కలిగించి, భీముడి చేత యుద్ధం చేయించి అతని జన్మ రహస్యం ఎరిగిన కృష్ణుడు సంధించ బడిన భాగాలు అతుకు కోకుండా మధ్యలో చెట్టుకొమ్మ నుంచాడు. ఆ విధంగా చేయడం వల్ల తన ద్వార పాలకుల్లో ఒకడైన జరాసంధునికి ముక్తి ఇచ్చినట్లైంది.

''బాల సఖుండు కుచేలున కిష్ట సం
పద లొసగిన కృపాపరుండితడె''

కన్నతల్లి దండ్రులను చెరనుండి విముక్తుల్ని చేసి జరాసంధ, శిశుపాల వధ గావించి ''యడిరి రాకాసి మూకల నణ చెనమ్మా'' పసి ప్రాయంలో సాందీపుని వద్ద విద్యబడసి గురుదక్షిణ ఇచ్చే సందర్భంలో ''భావించి సాందీపు

నందు ప్రతిజ్ఞాపాలకత్వము గంటిమి''

గురు దక్షిణగా ప్రభాస క్షేత్రమనే సాగరంలో మునిగి పోయిన తమ కుమారుడ్ని తెచ్చి పెట్టమని గురువు కోరాడు. కృష్ణుడు సముద్రంలోకి ప్రవేశించి పంచజనుని పొట్టచీల్చి అతని దేహంనుంచి శంఖాన్ని గ్రహించాడు. రాక్షసుని ఉదరంలో గురుపుత్రుని కానక యమపురి కేగి పాంచ జన్యాన్ని పూరించి గురుపుత్రుని ఇవ్వమని కోరాడు. యముడు అప్పజెప్పిన కుమారుడ్ని గురువుకి అప్పజెప్పి గురుదక్షిణ అనే ప్రతిజ్ఞాపాలనలో కృష్ణుడు సత్యసంధు డయ్యాడు.

తనతోపాటు చదువుకొని అతి పేదరికాన్ని అనుభవిస్తున్న కుచేలుడు కృష్ణ దర్శనార్థం వచ్చినప్పుడు స్నేహ ధర్మాన్ని పాటిస్తూ అతడి సకల సంపదలు కూరేట్టు అభయమిచ్చాడు.

''రమణ ద్రోపది మాన రక్షకు డితడు'' మాయా జూదంలో ధర్మరాజు ఓడినప్పుడు ద్రౌపది నిండు సభలో ఏకవస్త్రగా నిలబడి శ్రీకృష్ణుని శరణు వేడింది. దుశ్శాశనుడు దుర్యోధనుని ఆజ్ఞమేరకు ఆమెను అవమానింప జూడగా శ్రీకృష్ణుడామెకు అక్షయ వస్త్రాలు ప్రసాదించాడు.

పాండవ రాయబారిగా వెళ్ళి విశ్వరూపాన్ని చూపిన వేదమయు డితడు.

పాండవ రక్షణ గావించి అర్జునునికి కురుక్షేత్ర సంగ్రామంలో గీతోపదేశం చేసి హైందవ ధర్మాన్ని పునరుద్ధరించిన దేవ దేవుడితడు.

''పనులెల్లా నీదే రే బ్రదికె లోకములెల్లా
నినుపులై ధర్మాలు నెలకొనెను''

అని అన్నమయ్య కృష్ణావతారాన్ని కొనియాడాడు.

బుద్ధావతారాన్ని అన్నమయ్య తన సంకీర్తనల్లో ప్రసంశించాడు.

మించిన కాలము కడపట వెదికిన మీదట కల్కావతారము.

అవతారాల్లో కడపటి అవతారం కల్క్యవతారంగా చెప్పబడింది.

''తలకొని ధర్మము తానై నిలుపుట
కలుష విదూరుని గర్వములే
నిలిచి లోకములు నిలిపిన ఘనుడను
కలియుగమున వెంకట పతియే.''

శ్రీమహావిష్ణువు పాదపద్మాలను లక్ష్మీ దేవి సేవిస్తుండగా భృగుమహర్షి కోపంగా లక్ష్మి నిలయమైన విష్ణువు వక్షః స్థలాన్ని తన్నాడు. భృగుమహర్షి జ్ఞాననేత్రాన్ని నొక్కి విష్ణుమూర్తి అతడ్ని ఆదరించాడు. లక్ష్మీదేవి కోపించి భూలోకానికి వచ్చేసింది. లక్ష్మి లేని వైకుంతంలో ఉండలేక విష్ణువు భూలోకానికి వచ్చేసి శ్రీ వేంకటేశ్వరుడై వెలసి నాడు. ఆకాశ రాజు కుమార్తెను పద్మావతీదేవిని వివాహం చేసు కున్నాడు. ఈ విషయం లక్ష్మికి తెలిసి శ్రీ వేంకటేశ్వరుని దూషించి శపించింది. శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు కలియుగాంతం వరకు భూలోకంలో శిలగా ధర్మరక్షణ గావించ తిరుపతి పుణ్య క్షేత్రాన వెలసినాడని అన్నమయ్య విశ్వాసం.

పరీక్ష

మానవ హృదయమే ఒక ప్రశ్నా పత్రం!
దానికి సమాధానం మనిషి జీవించే విధానం!
విలువకట్టే పరీక్షాధికారి సర్వేశ్వరుడైన ఆ శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు.
సర్వాంతర్యామి అనుక్షణం అన్నీ గమనిస్తూనే వుంటాడు.
పారదర్శకమైన జీవితం, పరమాత్మునిపైన నమ్మకం,
మానవసేవే మాధవసేవగా పయనం వుంటే అడగకనే మోక్షం ఇస్తాడు.
జీవితమనే పరీక్షలో విజయాన్నిచ్చి పరమపదం చేరుస్తాడు.
మేలుకో మానవా! నిత్యం ప్రశ్న అయిన జీవితాన్ని నియమబద్ధంగ
భక్తి శ్రద్ధలతో మలచుకో! భగవంతుని కొలుచుకో!

ఎస్. ప్రభాకరరెడ్డి, తిరుపతి.